

شاخص سرزمین شاد

شاخص سرزمین شاد معیاری برای رفاه پایدار

این شاخص به منظور دستیابی مردم به زندگی شاد، طولانی مدت و پایدار در کشورها می‌پردازد. برای محاسبه این شاخص از داده‌های جهانی در رابطه با امید به زندگی، رفاه و ردپای اکولوژیک استفاده می‌شود. بر اساس این معیار، شاد بودن کشورها به ازای استفاده از هر واحد نهاده محیط‌زیستی محاسبه و بر اساس آن کشورها رتبه بندی می‌شوند. در حقیقت این شاخص به عنوان معیاری برای سنجش عملکرد یک دولت است. شاخص سرزمین شاد بهترین معیار برای سنجش عملکرد یک ملت است. به عبارت بهتر شاخص سرزمین شاد به دنبال بیان این مطلب مهم است که داشتن زندگی شاد و طولانی لزوماً نباید به زمین لطمه بزند.

محاسبه شاخص سرزمین شاد

این شاخص با استفاده از داده‌های جهانی مرتبط با امید به زندگی، سطح رفاه و ردپای اکولوژیک محاسبه می‌گردد.

$$\text{Happy Planet Index} \approx \frac{\text{Experienced well-being} \times \text{Life expectancy}}{\text{Ecological footprint}}$$

هریک از اجزای محاسبه این شاخص خود بر اساس معیارهای مختلفی تعیین می‌شوند:

سطح رفاه

شاخص سرزمین شاد برای محاسبه سطح رفاه انسانی از معادله‌ای با نام نردبان زندگی^۱ استفاده می‌کند. در این معادله از مخاطب خواسته می‌شود که یک نردبان را تصور کند که دارای ده پله است، صفر در این پله بیانگر بدترین زندگی ممکن است و ۱۰ بهترین زندگی ممکن برای آن فرد است، سپس از او خواسته می‌شود که حس خود را در رابطه با اینکه کجای نردبان ایستاده است بیان نماید.

^۱ Ladder of Life

امید به زندگی

به موازات سطح رفاه انسانی، شاخص سرزمین شاد در بردارنده معیارهای اساسی بهداشت یا همان امید به زندگی است. به منظور محاسبه امید به زندگی داده های مورد نیاز از گزارش توسعه انسانی برنامه توسعه سازمان ملل ۲۰۱۱ استخراج می گردد.

ردپای اکولوژیک

شاخص سرزمین شاد با استفاده از ردپای اکولوژیک قصد لحاظ نمودن مصرف منابع را در دل خود بگنجانند. ردپای اکولوژیک معیاری از سرانه زمین مورد نیاز برای الگوی مصرف پایدار یک کشور است.

چرا به شاخص سرزمین شاد نیازمندیم؟

اغلب معیارهای پیشرفت ملت ها به محاسبه فعالیت های اقتصادی می پردازند که چقدر ما تولید داشته ایم و چقدر مصرف کرده ایم. تنها با استفاده از GDP برای سنجش موفقیت، قادر به سنجش ایجاد زندگی شادی در حال حاضر و آینده برای مردم نخواهیم بود. این درحالی است که شاخص سرزمین شاد رفاه انسانی حال حاضر و آینده را در قلب خود دارد. این شاخص در حقیقت چارچوب توسعه هر کشوری با هر نوع محدودیت محیط - زیستی است. در حقیقت این شاخص بیانگر این است که راه توسعه تنها از گذرگاه رشد اقتصادی و بهداشت نمی گذرد. این شاخص چالش های پیشروی کشورهای ثروتمند و کشورهای فقر را بیان می نماید. هرچند این چالش ها با یکدیگر متفاوت خواهد بود اما هدف نهایی یک چیز است و آن داشتن زندگی شاد و سالم در حال حاضر و آینده است. شاخص سرزمین شاد بیانگر این است که مدل غربی توسعه غالب بر جوامع پایدار نیست و ما نیازمند روش های توسعه ای دیگری برای رسیدن به رفاه پایدار هستیم.

نتایج جدیدی که این شاخص نشان می دهد این است که ما در یک جهان شاد زندگی نمی کنیم. هیچ کشوری نتوانسته است که به اهداف سه گانه این شاخص به صورت موفقیت آمیزی برسد. به نحوی که بالاترین امید به زندگی، بالاترین سطح رفاه انسانی و زندگی با محدودیت های محیط زیستی خاص هر منطقه حاصل نشده است. این در حالی است که پردرآمدترین کشورها رتبه نازلی دارند چراکه دارای ردپای اکولوژیک بالایی هستند، و کشورهای کم درآمد آفریقایی نیز به این خاطر دارای رتبه های آخر این رده بندی هستند چون

امید به زندگی و سطح رفاه در آنها پایین است. کشورهای آمریکای لاتین دارای بالاترین رتبه ها هستند که توانسته اند به سطحی از زندگی شاد برسند که در عین سطح رفاه بالا دارای ردپای اکولوژیک پایینی هستند.

سخن آخر...

بهبود کیفیت زندگی می بایست به عنوان هدف غایی سیاست گذاری ها باشد. با این حال سیاست گذاری ها تنها زمانی می تواند بهترین ثمره را در پی داشته باشد که بر مبنای معیارها و ابزارهای واقعی باشد که بتوانند پیشرفت های حاصل شده را اندازه گیری نمایند. شاخص سرزمین شاد معیار جدید است که به ما سازگار داشتن یک زندگی خوب برای حال و آینده را نشان می دهد. بر همین اساس یکی از اهداف اصلی دفتر آموزش و مشارکت مردمی ارتقای رتبه ایران در رده بندی شاخص سرزمین شاد است.